

Zeer geachte president van Indonesië, Joko Widodo, zeer geachte dames en heren ministers, zeer geacht gezelschap van dit werkbezoek,

Zojuist heeft onze rector verteld dat de Universiteit Leiden een standbeeld heeft opgericht voor prof. Djajadiningrat als herinnering aan zijn prestaties. In die tijd was Leiden een opleidingscentrum voor het koloniale bestuur van Nederlands Indië. Maar Leiden was ook een centrum voor het vrije debat.

100 jaar geleden waren de meeste politici en juristen in Nederland van mening dat Nederlandse bedrijven alle grond buiten de dorpskom (desa) konden pachten van het koloniaal gezag. Maar de Leidse professor Van Vollenhoven was het daar helemaal niet mee eens. Hij stond op het standpunt dat de Indonesische dorpsbevolking zelf wel degelijk recht had op die gronden. Zijn gedetailleerde onderzoek leidde dan ook tot beleidsaanpassingen.

De geschriften van professor van Vollenhoven zijn vandaag nog steeds relevant. Recht moet niet alleen de economie dienen maar ook de sociale rechtvaardigheid. Het constitutionele hof van Indonesië heeft in de zaak nummer 35 van 2012 verwezen naar Van Vollenhovens werk. Er werd erkenning verleend aan het zogenaamde Adat Bos en daarbij aan de wetgever opgedragen om de Boswetgeving aan te passen aan deze erkenning.

We doen nog steeds onderzoek naar adatrecht en naar islamitisch recht in Indonesië. Maar op het moment, gelet op de uitdagingen waar Indonesië voor staat, richt de samenwerking tussen onze juridische faculteiten zich voornamelijk op het modern recht, op het constitutionele en bestuursrecht, op het strafrecht en op het privaatrecht. Ons onderzoek richt zich echter niet alleen op het geschreven recht maar ook op de relatie tussen recht, maatschappij en ontwikkeling.

Dat onderzoek wordt uitgevoerd zowel in samenwerking met universiteiten als ook met het Indonesische hooggerechtshof, de Commissie Ombudsman, de departementen van Justitie, van Desa's, Zwakkere Regio's en Transmigratie, en van Binnenlandse Zaken. In samenwerking met het KITLV is Leiden dit jaar gastheer van een conferentie over de Indonesische dorpswet. Dit jaar ook heeft de Universiteit op voordracht van het KITLV een leerstoel ingesteld voor Recht en Samenleving in Indonesië.

Tegenwoordig komen de PhD onderzoekers uit Indonesië naar Leiden met hun eigen financiële middelen, zowel particuliere als publieke middelen. In Leiden kunnen zij gebruik maken van een bibliotheekcollectie over Indonesië - over haar geschiedenis, haar recht, haar maatschappij, en van een staf van wetenschappers en bibliothecarissen die bijzondere aandacht hebben voor Indonesië.

In het algemeen zijn de onderzoekers die van Indonesië naar Nederland komen vrij jong maar er zijn ook die al met pensioen zijn zoals bijvoorbeeld Jacob Tobing, voormalig voorzitter van de parlamentscommissie die in 1999-2002 de amendering van de grondwet voorbereidde. In zijn proefschrift reflecteert hij op dat bijzondere proces.

Tenslotte, mijnheer de President, moge de samenwerking van de Universiteit Leiden met het hoger onderwijs en onderzoek in Indonesië zich voorspoedig blijven ontwikkelen en een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Indonesië.